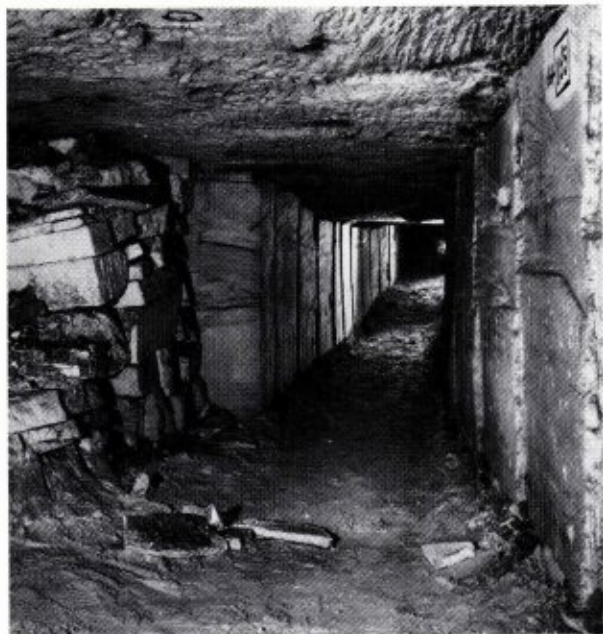

Een van de strafpijpen in de Sibbergroeve.

avond f 2,50 ingezet bij het kegelen en f 2,50 was vooral in de vorige eeuw veel geld. Vanwege dit hoge bedrag konden twee zonen van een toenmalig bestuurder niet met het spel meedoen. De werkmans werd daarvoor gestraft: hij moest het werk aan het "Beckersbergske" opgeven en werd te werk gesteld in wat later het "Kelderke" zou heten. Hij moest een proefgang maken door de storing van Franken. De werkmans die via een schuin naar beneden hellende gang uiteindelijk terecht kwam in gave mergelsteen, verkocht deze te

goeder trouw als Sibbersteen. Daar echter de verschuiving van de storing van Franken groter was dan men aanvankelijk veronderstelde, kwam de steen van achter de breuk uit een ander niveau van het mergelpakket dan de laag waarin de Sibbersteen gewonnen werd.

Later bleek inderdaad dat de mergel die uit het "Kelderke" kwam, niet van die kwaliteit was als een afnemer verlangd had. In eerste instantie werd de leverancier aansprakelijk gesteld, maar via gerechtelijke weg zou de verantwoording toegewezen zijn aan andere instanties en werd de werkmans van schuld gevrijwaard.

Enkele proefpijpen die aansluiting gaven op een nieuw mergelwingebied zijn later, nadat men er bruikbare steen gevonden heeft, verbreed om transport van mergelblokken per voertuig mogelijk te maken. Soms heeft zich echter zo'n nieuwe doorgang, door de ontginning van de mergelsteen weer een heel stelsel ontwikkeld van vele tientallen hectaren oppervlakte, waar zich vele kilometers lange hoofd- en transportwegen, de "Karrewegen" of de "Vaarten", doorheen slingeren.

Ze liggen er verder stil en verlaten bij, de strafpijpen van de Sibbergroeve. De wanden bedekt met het grauwe patina van de vervagenheid, met hier en daar een vaag opschrift dat herinnert hoe een gekweld mens daar geploeterd heeft. "Wat ein moorderij", schrijft een werkmans in het "Kelderke". En eventjes verder: "Ja broeder het is jammer dat hier zoo veel sweet heeft want dat heb ik nog noit beleef zoo lang ik in de groef werk zoo een Werk".

UIT DE FLORA VAN LIMBURG

Waarnemingenrubriek van de Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap onder redactie van D. Th. de Graaf, Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 6-7, 6211 KJ Maastricht, tel.: 043-13671.

Pulicaria dysenterica (L.) Bernh. **Heelblaadjes**. Meerdere exx. langs zijtak van de Jeker bij molen van Nekum in hok 61-28, W. v.d. Coelen, 2-10-'80; langs voormalige beek op de grens van Meerssen-Houthem in hok 62-11, W. v.d. Coelen, 1974.

Ranunculus arvensis L. **Akkerboterbloem**. Meerdere exx. in akkeronkruidrijk korenveld te Waubach in hok 62-15*, J. Cortenraad, 10-6-'80.

Ranunculus auricomus L. **Gulden boterbloem**. Kalverbos te Meerssen in hok 62-11*, J. Cortenraad, V-'80; Bunderbos in hok 60-51*, F. v. Westreenen / D. Th. de Graaf, april 1980; in

vochtig loofbos (Kalverbos) te Meerssen in hok 62-11*, H. Hillegers, 11-4-'68.

Ranunculus sardous Crantz. **Behaarde boterbloem**. Jekerdal te Maastricht in hok 61-28, H. Hillegers, 19-6-'57.

Roegneria canina (L.) Nevski. Hondstarwegras. Vrij veel in bosjes langs de Maas te Geulle in hok 59-58*, veel te Maastricht-Slavante in hok 61-28*, vrij veel aan wegrand tussen Cannerbos en kasteel in hok 61-37*, vrij veel tegenover Geulhemmermolen in hok 62-21* en zeer veel aan bosrand langs de Plenkertstraat te Valkenburg in hok 62-22, J. Cortenraad, juni 1980.

Salvia pratensis L. **Veldsalie**. In weide langs de Maas te Itteren in hok 61-18, H. Hillegers, 15-7-'57.

Sanguisorba officinalis L. **Grote pimpernel**. Zuid van Maasband 1 ex. op oostelijke oever v.d. Maas in hok 59-48*, F. v. Westreenen, 1978; Vele tientallen exx. te Vludrop-Etsberg

langs de weg naar de Turfkoelen in hok 58-55*, J. Cortenraad, VII-'80.

Sanicula europaea L. **Heelkruid**. Omgeving molen van Huntjens te Geulle in hok 60-51*, C. Coolsma, 6-8-'80; Standhoudend op twee plaatsen in bosjes oost van Kruisberg in hok 62-11*, Vogelwerkgroep IVN Meerssen, 1980; Meerdere exx. in bosjes zuid van Raarhof en in De Dellen aan noordzijde v.h. bos richting Geulhem, beide in hok 62-11*, J. Cortenraad, april-mei '80.

Satureja vulgaris (L.) Fritsch. **Borstelkrans**. Kerkrade, onderaan talud spoorlijn richting Chèvremont in hok 62-15*, J. Cortenraad, 23-7-'76; 10 exx. in wegberg noordoostzijde Kannerbos in hok 61-37*, W. v.d. Coelen, 30-9-'80.

Saxifraga granulata L. **Knoelsteenbreek**. Te Bemelen in hok 62-21* en te Meerssen in droge greppel langs de Geul in hok 62-11*, J. Cortenraad, V-'80; Geulhemmerbeemden te Meerssen in hok 62-11*, H. Hillegers, 9-7-'56 (inmiddels hier verdwenen); Overal langs de Geul tussen Bunde en Itteren in hok 61-18*, langs de Geul in de hokken 62-11* en 62-21*, Vogelwerkgroep IVN Meerssen.

Saxifraga tridactylites L. **Kandelaartje**. Langs spoorbaan te Meerssen in hok 62-11, H. Hillegers, 22-4-'57.

Scandix pecten-veneris L. **Naaldekervel**. Kalkrijke graanakker te Stokhem-Dolsberg in hok 62-22, H. Hillegers, 4-5-'57.

Senecio fuchsii Gmel. **Schaduwkruid**. Verspreide exx.

op Putberg in hok 62-24*, F. v. Westreenen, 1979; Geulle, Geulse bos in hok 60-51*, verscheidene plaatsen in De Dellen te Meerssen in hok 62-11*, veel langs de weg van Vaals naar drielandenpunt in hok 62-44* en op verscheidene plaatsen te Berg en Terblijt - Bergerhei in hok 62-21*, J. Cortenraad, VIII-1980; enkele exx. in Noorbeemden te Noorbeek in hok 62-41*, J. Wanders en W. v.d. Coelen, VI-'80; De Dellen langs zuidkant v.d. Geul te Meerssen in hok 62-11*, langs onverharde weg langs zuidzijde v.d. Geul te Geulhem in hok 62-21*, Vogelwerkgroep IVN Meerssen, zomer 1980.

Senecio inaequidens DC. **Bossig kruiskruid**. Een tiental exx. op kapvlakte te Gulpen in hok 62-33*, J. Wanders & W. v.d. Coelen, 13-11-'80.

Sherardia arvensis L. **Blauw walstro**. Bouwland achter groeve Curfs in hok 62-21, H. Hillegers, 18-10-'62.

* betreft aanvullingen op de Atlas van de Nederlandse Flora deel 1 of op de voorlopige gestencilde verspreidingskaartjes, voor zover verschenen, zoals die op bovenstaand adres verkrijgbaar zijn.

Summary

Some finding places of interesting plant-species are mentioned.

BOEKBESPREKINGEN

Helden, R. van. Kijk op sterren en planeten. Zomer & Keuning B.V., Ede, 1981. 116 blz., afbn., lit. opg., reg. Prijs: f 19,90.

Dit boekje kan men zien als een eenvoudige inleiding in de sterrekunde. De schrijver laat de verschillende soorten objecten en verschijnselen, die men, al dan niet met een (radio-) telescoop, aan het firmament kan onderscheiden de revue passeren. Aan bod komen o.a.: de zon, de planeten en sterren in hun diverse evolutiestadia: rode reuzen, witte dwergen, pulsars en zwarte gaten. Verder wordt de theorie behandeld van het ontstaan en de toekomst van het heelal. Het heelal is ontstaan in een enorme 'knal' ongeveer 16 miljard jaar geleden. 700.000 jaar later was het heelal voldoende uitgedijd om het bestaan van waterstofatomen mogelijk te maken. Straling toendertijd veroorzaakt door deze waterstofatomen, bereikt ons nu nog steeds vanuit alle richtingen en uit de uiterste regionen van het heelal. Het bestaan van deze zgn. 3-gradenstraling vormt dan ook het belangrijkste bewijs voor deze theorie.

Het boekje geeft ook aandacht aan de sterrekundigen zelf en hun veranderende opvattingen in de loop der jaren. Het geeft daardoor een boeiende kijk op de historische ontwikkeling van de sterrekunde.

Het niveau waarop de stof wordt behandeld is bijzonder eenvoudig. Wiskundige formuleringen ontbreken geheel en de fysische achtergronden worden niet diepgaand behandeld. Zelfs basis-begrippen uit de fysica worden in de tekst of in een extra

toegevoegd hoofdstuk uitgebreid toegelicht. Hierbij worden vaak originele voorbeelden gebruikt. Concluderend: Het boek is voor een breed publiek geschikt als een eerste kennismaking met de sterrekunde.

Johan den Boer

Fritsche, Helga. Egels; alles over voeding, opvang, ziekten, hun taal. vert. door R. de Vries. Amsterdam/Brussel, Elsevier Nederland B.V., 1981. 71 blz., afbn., lit. opg., reg. Prijs: f 14,90.

De vertaler wijst er in zijn voorwoord terecht op dat de Egel in Nederland volledige bescherming geniet op grond van de Natuurbeschermingswet en het Besluit beschermde inheemse diersoorten. Het is daardoor verboden Egels dood of levend in bezit te hebben. Ontheffingen voor het verzorgen van bijvoorbeeld gewonde of zieke dieren worden doorgaans alleen verleend aan de bestaande opvangcentra. Verzorging door particulieren is dus niet toegestaan. In dit licht is het misschien ietwat vreemd een boekje over Egels aan te treffen in de serie "Alles over" die tot nu toe "alles" verteld heeft over cavia's, grasparakieten, katten, konijnen, kanaries en spaniëls. Ook de schrijfster wijst erop dat Egels geen huisdieren zijn en het ook nooit zullen worden. In West Duitsland zijn de beschermende maatregelen van een iets andere aard waardoor het wellicht daar een zeer nuttig boekje kan zijn. In Nederland is het echter alleen een interessant boekje waarin allerlei aspecten uit het egel-leven aan bod komen: voeding, ziekten, winterslaap, gedrag enz. De eerste hoofdstukjes gaan echter uitsluitend over de verzorging van Egels binnen en buitenshuis. Het boekje is voortreffelijk